

KIADÓHIVATAL:
Budapest, vas-utca
15. sz.

Előzetési díj:
Egész évre... 4 frt — kr.
Fél évre... 2 frt — kr.
Negyedévre... 1 frt — kr.
Egyes szám ára: 8 kr.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, pénz- és értékküldemények, reklamációk, általában a lap anyagi részét illető levelezések pedig a fel. szerkesztőhöz (Gyöngyösi-utca 9. sz.) intézendők.
Megjelen minden pénteken.

NÉPJOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, Vas-utca 15. sz.

Előzetési díj:
Egész évre... 4 frt — kr.
Fél évre... 2 frt — kr.
Negyedévre... 1 frt — kr.
Egyes szám ára: 8 kr.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, pénz- és értékküldemények, reklamációk, általában a lap anyagi részét illető levelezések pedig a fel. szerkesztőhöz (Gyöngyösi-utca 9. sz.) intézendők.
Megjelen minden pénteken.

Az eredmény.

Tisza Kálmán miniszterelnök ur dicsőségének tizenegyedik évében ismét az a kérdés: továbbra is vámközösségben maradjunk-e az ausztriai tartományokkal, avagy tettlegessük a mire jogunkat a kiegyezési törvények legalább elvileg fentartották, a külön vámterületet?

Hát kétségtelen dolog, hogy ma midőn Európában védvamos, tehát nekünk, a kik nyers termeléssel foglalkozunk, s fogunk valószínűleg még hosszabb ideig foglalkozni, káros áramlat uralkodik, ezen kérdésnek helyes megoldása a legjobbaknak is nagy fejtörést okozhat s ha a kormány, azaz hogy Tisza Kálmán, mert ő és a kormány nálunk egy fogalom, lévén többi minisztertársai az ő akaratának egyszerű végrehajtói, ezen kérdésen mégis csak oly könnyen tulateszi magát, ha az erre vonatkozó javaslatát csak úgy keresztülhajsolja a törvényhozáson, mintha csak arról volna szó, hogy néhány megnyomítottapidijának adja vissza azokat a krajczárokat, melyek megélhetésének lehetőségét feltételezik; akkor alig lehet többé gondolkodó ember többé ebben az országban ki előtt nyilvánvaló nem lenne, hogy a kormánynak ezen eljárása nemcsak könnyelmű, de vétkes is, egyenes lábbal tiprása legkényesebb, legéletbevágóbb érdekeinknek.

A kormány részint már megszavaztatta, részint megszavaztatja az Ausztriával való közgazdasági viszonyainkra vonatkozó törvényeket, oda át Bécsben azután oda ülnek a német, cseh és a többi urak az általuk megterített asztalhoz, kiválogatják a feltálatott étkek közül azt, amelyik számukra izének tetszik, a többit pedig visszaküldik nyakunkra jól megborozva, hogy hát azt meg fogyasztuk el mi; Tisza Kálmán s mamelukjai ez üzenetre szépen reánk disputálják, hogy ez így van jól, így van rendén s lesz minden úgy, amint nekünk káros, amint a reichsrathi uraknak tetszik; évente azután elfújhatjuk a szomorú nótát, hogy egyre fogy a vagyon, ijesztő sebességgel közeledünk a pauperizmus felé, előállanak mindazok, kik mindennek okai, s elmondandják szebbnél-szebb beszédekben, hogy nyomorult állapotának maga a magyar az oka, mert nem tud gazdálkodni, nem tud takarékoskodni s nem akar dolgozni, elmondandják ezt azok, kik a munkát csak nevére ismerik, s kiknek takarékosága legfeljebb abban nyilvánul, midőn az ország pénzét haszontalanul szórják el.

És ez nem is lehet másként, mert a Tisza Kálmán által tizenegy éven át teremtett politika s az ez által létesített helyzet oly szomorú, hogy a magyar népet pillanatnyi tehetetlenségbe sodorta, hogy fölrázó, általánosabb lelkesülés szükséges ahoz, miszerint a magyar nemzet politikája magyarrá tétessék ismét, a mire a mamelukság nem emelkedik, a mire pedig a mostani kormány épen képtelen.

Mi hiszszük, sőt meg vagyunk győződve, miként fel fog ébredni a mi népünk is azon mesterséges álomból, melybe „jó” barátai súlyesztették: adja isten, hogy e felébredés késő ne legyen.

Budapest, 1886. szept. 25.

A mérsékelt ellenzéki antiszemita és 48-as függetlenségi antiszemita elveket valló képviselők bizalmas értekezletet tartottak a jövő évi általános képviselőválasztások alatt követendő eljárásuk megállapítása végett. Egyhangulag abban állapod-

tak meg, hogy elveiknek és különálló politikai pártállásuknak teljes épségben való fentartása mellett, közös antiszemita elvi és ellenzéki céljaik sikere érdekében, az általános választásokra szövetkezzenek.

A szövetkezés célja a közelgő általános képviselőválasztásoknak közös egyetértéssel való vezetése s egymásnak a kerületekben való kölcsönös támogatása.

A szövetkezet szervezői munkálatainak megállapítása céljából f. évi 1886. október hó 28. és 29. napjaira Budapestre bizalmas jellegű országos értekezlet hivatik egybe.

Az értekezletet előkészítő bizottság „országgyűlési antiszemita végrehajtó bizottság” czim alatt Budapesten központi irodát tart fenn, a hova a levelezések és tudakozódások intézendők s a hol a most említett értekezlet is megtartatni fog. (József-utca 5.)

Az előkészítő bizottság tagjai: a mérsékelt antiszemita párt részéről: báró Andreánszky Gábor Istóczy Győző, dr. Komlóssy Ferencz, dr. Nendtvich Károly. A 48-as függetlenségi antiszemita párt részéről: dr. Racz Geza, Szemczecz Emil, Vadnay Andor, Verhovay Gyula.

A modern forgalom!

A vaskorszak! Bármerre tekintünk is, Európában a legszélsőbb déltől a magas északig, Amerikában az atlanti tengertől a csöndes Óceán partjáig ezer óránál hosszabb sinoton terjeszkedett már szét a vashálózat. A távol Ázsiában is tért foglalt, sőt Afrika kietlen homokosivatjaira is kiterjeszté karjait és mellette az óceánok hullámai alatt, keresztülvonul a villám szülőtte — a villanyos szikra — reá nézve az órák másodperczekké válnak s a keleten történetek híret még az nap megviszi a nyugot legtavolabb vidékére.

Az évezredekben át legyőzhetleneknek látszott korlátok lehullottak s nincs az a földi hatalom, a mely azokat újból felállíthatná s az egész lakott földet átölelő kapesot, a világforgalom kapesát szétszakíthatná!

A tengeri forgalmat jelenleg összesen körülbelül mintegy 15000 gőzös és 150,000-nél több vitorlás hajó közvetíti.

Az egész föld vasúthálóza a 470,000 kilométer hosszú. Európában van mintegy 50,000 gőzmozdony, 150,000 személy- és 1500,000 teherkocsi, a többi világ-részek vasutain egybevéve körülbelül 70,000 gőzmozdony, 200,000 személykocsi és kétmillió teherkocsi.

A föld összes vasutaiba fektetett tőke 100 milliárd frankra rug, oly összeg tehát, melynek megszámlálása, ha percenkint 3000-et s az esztendőre 10 órá 300 munkanapot számítunk, körülbelül 171 évet igényelne.

A vasutak szállítanak évenként Európában 1600 millió személyt és 16,000 millió mázsa terhet, az egész föld összes vasutain pedig 3000 millió személyt és 30,000 millió mázsa terhet, úgy, hogy naponta átlag 5 millió személy közlekedik a föld összes sinutain és mintegy 50 millió mázsa áru továbbítatik.

Földünk levélforgalma, mely 1865-ben 2300 millióra, 1873-ban 3300 millióra, 1878-ban 4000 millióra rugott, 1885-ben már 5000 milliót ért el. E roppant forgalmat az egyes európai államok és országok arányszámai szerint a lakosokra felosztva, kitűnik, hogy Angliában minden egyes személyre 35, a Svájcban 21, a német birodalmi postaterületen, Ausztriában és Franciaországban 15, Magyarországon, Olaszországban, Portugáliában 8, Szerbiá-

ban, Romániában és Törökországban 1 le-
vel esik.

A távirdai forgalom mintegy 950 ezer kilométer vonalhosszat képvisel, körülbelül 45 ezer távirdaállomással és 180 millió sürgönyvel évenként, átlag tehát 490,000 naponta.

Európa távirdai forgalmában, ha az arányszámok részét a lakosság fejtszámára elosztjuk, kétségtelenül Svájc z foglalja el az első helyet s az egyedüli ország, hol minden lakosra egy sürgöny esik.

Mindebből a nagyjából föltüntetett szám-ból eléggé kitűnik, miként keletkezett a nemzeti gazdaságot mellett néhány évtized rövid folyama alatt a világgazdaságot.

Fognak-e a jövő évek még jobban fejlődni? Bizonyára s mindig új utak fognak megnyitni a haladásnak.

A jelenkor sikerei feletti bámulat kifakadásai közé azonban a panasz hangja is vegyül, mely szerint e láрма és zsibaj közt a költészet elveszett, a füst elsötétíti az eget, az eszményi célok felé való törekvést megöli az anyagi haszon s a szerencse utáni eszeveszett hajsza, a tér és idő korlátaival a vallás és erkölcsösség határai is eltűnnek a modern forgalom megteremté a könnyel műséget és élvvágyat s a mi az emberi szívnek előbb szent és sérthetetlen volt, a haza, a otthon, a család, élet, tulajdon stb. nem az többé a mai nemzedék előtt s a rombolás és pusztítás lángja már magasra száll. Jogosultak-e ezen panaszok egészben, vagy csak részben is?

Kétségtelen, hogy a ki elfogulatlanul tekinti a mai kor jelenségeit, azok nagy mérvbeni jogosultságát nem fogja tagadhatni.

Az emberi szellem hatalmának rögtöni és óriási fejlődése sokakat elkábitott, ezek tulbecsülik azt, s mint legnagyobb hatalmat emelik az üressé vált trónra. A régi szikra vad pusztító tűz gyanánt lobbant fel bennük s a „tégel kevesebbre becsüllek nálamnál” jelszót daczosabban kiáltják az ég felé, mint az valaha is felhangzott. És ha beszédjeik néha úgy hangzanak, mintha földgömbünk a világ örökös és megváltozhatatlan törvényeivel szakított volna s az emberi akarat csak egy merész nyilvánulására volna szükség, hogy az emberi nem fejlődése új pályákra tereltesse, s ha továbbá az e tanokat figyelemmel és kíváncsian hallgatók száma egyre növekszik s ha végül számos részben legutálatosabb nemü büntett az erkölcsi törvények nagy foku megvetéséről tanuskodik, csoda-e, ha sokan s köztük gyakran a legjobbak, haraggal és utálattal fordulnak el tőlünk?

Ha azonban e panaszok jogosultságát el is kell ismernünk, szükséges-e, hogy a szép jelenség fényét a vele együtt napfényre jutott titok elhomályosítsa?

Bizonyára nem! Annak, ki az emberiségbe s a földi dolgok magasabb vezetésébe vetett hitét megőrizte, kötelessége a sötét pesszimizmussal szemben — sikra szállni és harcolni is a rossz ellen, megküzdni az erkölcsi süllyedés tényezőivel s győzelemre juttatni a hitbe vetett bizalom segélyével oly esélyeket, melyek az eszményiebb élet és törekvés idejét jelentik.

Hogy áll a világ?

Báranyfelhőkkel van tele a politikai láthatár; csak az a baj, hogy fekete báranyok is vannak s feketék a felhők. A keleti kérdés új stádiumba került a tavalyi ruméliai puccsal s legújabbán az augusztus 21-diki vakmerő scénával, melynek folytán Sándor bolgár fejedelem trónjáról lemondott. Bulgáriát odahagyta s Oroszország jóindulatára bízta.

Ha a hatalmak nem versengenének, simán lehetne a legfontosabb kérdéseket is rendes módra terelni, de éppen az a baj, hogy jogosulatlan érdekek hangsúlyoztatnak egyik oldalról, erőtlenség van a másik oldalon. Az orosz császárnak meggyőződése, hogy a Kelet legnagyobb részének nemesak orosz befolyás. De az orosz kancsuka alá is kell jutni. Németország bajban van, mert Elzász-Lotharingia állandólag békét vetett tevékenységére. A francia sajtó sőt hivatalos egyének is minden alkalmat fölhasználják, hogy a megtorlás politikájának hangot adjanak, Vilmos császár és Bismarck herceg. De még Moltke is öreg urak már s nem telnek nagy kedvök abban, hogy ismét megjelenjenek a csataterén. Pedig csak szikra kell, hogy a Németország és Franciaország közti békét a háború váltsa fel. Anglia belbajokkal is küzd, azonkívül pedig indokoltan félti Ázsiát és főképp ez indokból gördit minden lehető akadályt az orosz törekvések elébe.

Ausztria-Magyarország állapontjáról lehet legkevésébbet tudni, de ha igaz az, hogy az esetleges annektálás és Szalonikiig vagy Nisig való haladásnak az lenne az ára, hogy Oroszország meg Szofiaig okkupáljon, úgy külügyi kormányunk a legrosszabb uton van, mert az orosz terjeszkedési vágy alkalmaslag velünk szemben érvényesíthetnek.

Olaszország csöndesen fejlődik most s lesi: melyik hatalom az erősebbik, hogy majd ahhoz álljon.

Németország magatartása minden esetre a legtalányosabb. A birodalmi gyűlés ülészakánának elején nem tettek fontos nyilatkozatok, lévén Bismarck ur — beteg. Mindazonáltal szükséges, hogy épen Németország nyugtassa meg Európa közvéleményét — ha teheti, mert ma már nem tulszás, ha érdekellettéről beszélnek Németország és Ausztria-Magyarország között. A modus vivendi, melyet Németország Oroszország és monarchiánk között létesíteni akarna, hajótörést szenved a pánszláv terjeszkési vágy és a Duna-monarchia ama szükségének összeegyeztethetlenségén, hogy a balkánfélszigeti ál-

malakulások életképesen fejlődjenek. Az természetesen orosz hazugság — írják a berlini lapok — ha egy pétervári lap Bismarck herceggel azt mondatja Giersnek, hogy Oroszország csak bánjon el Bulgáriával is kovácsolja a vasat, amíg meleg. Ily meghatalmazásokat egyetlen orosz államférfi sem fog kapni a német birodalmi kancellártól. De ha Oroszország sokkal kevesebb engedményt kapott is Németország részéről, úgy ez a kevés még mindig több, mint a mennyit Ausztria-Magyarország jogos érdekeivel fogva eltűrhet. Belső ezt hivatalosan és minden kétséget kizárólag tudatták. A hangulatot némileg visszatükrözteti az a modor, amelyben a „Kreuzzeitung“ az orosz ábrándokkal foglalkozik. E lapot azelőtt mindig orosz barátoknak tekintették; már politikai irányánál fogva is a csári abszolútizmus felé hajol. Mindazonáltal azt tanácsolja a Nordd. Allg. Zeitungnak, hogy szűnjön már meg Sándor fejedelmet üldözni, mert ez által az orosz vakmerőséget a végtelenségig fokozza. Azt mondja továbbá: „bizonyos diplomátáknak ismeretes módszere, hogy az „ügylet“ kedvéért letérdelnek keleti uralkodók előtt, mindig megbízható volt.“

Ez a hang elég eles, különösen, ha tudjuk, hogy az a Kreuzzeitung közel áll a német külügyi hivatalhoz. Angliában nem kevésbé érdes hangot használnak Oroszország ellen és pedig hivatalos oldalról is Salisburyék nem tévesztik szem elől a három császár-szövetséget. Angliának is kell a béke, de nem azon az áron, hogy Oroszország nagy lépéseket tegyen Konstantinápoly felé. Londonban ma jobban védik Bulgária függetlenségét mint valaha és semmi esetre sem fognak olyan fejedelem megválasztásába nyugodni, a ki csak Szent-Péterváron kedves, mert föltétlenül tédret fejet hajtana az „atyuskának.“

Az érdekek tehát minden kétséget kizárólag össze fognak ütközni. A kérdés csak az, hogy mikor? a német birodalmi kancellár életében-e, vagy nyomban, midőn ő, a politika vezetője kidől. Meggyőződésünk az, hogy „monarchiánknek készen kell állania mert a Balkánt Oroszországnak kinem szolgáltathatjuk.“

A bajon át kell esnünk előbb-utóbb. Ma jobb, mint holnap, mert a fegyveres várakozás teljesen kimeríti a népeket és nemzeteket.

Pióczák.

„Az öngyilkosság oka ismeretlen.“ Ez a sablonos mondas minden nap olvasható. egy-egy rövidebb vagy hosszabb hír végén, mert Budapesten nincs nap, hogy valaki erőszakos módon ne rázza

és ezen nyereg türelmes hordozásában áll az orr legnagyobb érdeme: ennek köszönd XIX-ik század boldog fia! ennek köszönd, hogy különben rövidlátó tudósaink végre megtalálták ősapádat, az — orr-angutángot. E nyergen száguldott az emberi ész azon szédítő magasságig, honnan a biblia és kereszténység minden orr-thodox tana mesének, ámitásnak tűnik fel.

Sőt még tovább is fog jutni. Egy évtized mulva azt is tudunkra adja, hogy a vízözön „meséjében“ emlegett Ararat-hegy nem is hegyorom, de orrmány volt.

De semmi: annál nagyobb tűrő-eszközt nyerekné abban a hirtelen megnőtt orrban; és így annál erősebb tűrő-óphilek lehetünk, a muszkának szörnyű boszuságára

Máskülönbén is hasznát vehetjük ebbéli tűrő-fillességünknek: ellenség hiányában könnyen kitarthatjuk egymást az egymás hivatalából és örökségéből Olyformán, mint a hogy az adoma beszél. A kasznár fenyegette a falusi tiszteletes urat, hogy maholnap ki fogja turni az eklézsiából, amint fűstöt s azt a bizonyos dániai illatot. A tiszteletes laconice ennyit felelt: „Disznó az, aki tur, hallja a kasznár ur“

Hanem legyen elég a tréfából.

Ki nem tudná, mily hatalmas tényező az orr, nemcsak orrgazdasági, de nemzetgazdasági szempontból is?

A ki nem tudná, annak megsugom, hogy ez azon érzékeny hévmérő, melylyel a derék honatyák, midőn a pálinka gyártásról annyi spiritusszal beszélnek vala, s a házat tulságosan befűtik, leg hamarabb szokták megérezni a veszedelmes gőzt, fűstöt s azt a bizonyos dániai illatot. Az sem bagatelle, hogy orr, edes mindnyájunk orra, termi meg az újabb statusmüveletek betetőzésére szükséges rezet. Az meg pláne nagyszerű, hogy — miként az évi zárszámadosok mutatják — mily szép

le magáról az élet nyugét. S valóban, az öngyilkossági esetek feléről sem tudjuk az indító okot, mert rendszeren a hozzátartozók felre vezetik a hatóságot, elkerülendő minden lármát, botrányt, a mi csak növelné a veszteség fölött erzett fájdalom nagyságát. Minek a halottak titkait a nyilvánosság piaczára vinni? Jobb azokat eltemetni a halottakkal.

Am nem így gondolkozott egy szegény tisztviselő özvegye, kit férje a legnagyobb szegénységben hagyott hátra. Még m. hó 20-án történt, hogy Sullay Ede postaszámíttst stáció-utca 6. sz. lakásán öngyilkossá lett. A nagy közönség mit se tudott az öngyilkosság okáról. Az öngyilkos azonban nem vitte sirba tragikus végének indító okát.

Terjedelmes levelben hagyta hátra azt s a szegény özvegy e levelet átadta a rendőrség kezébe.

A rendőrség megindította a vizsgálatot s rettentő dolgok sülték ki. A vizsgálatot, illetőleg előnyomozást Fábry Arthur központi tisztviselő vezette, s miután megszerezte a szükséges adatokat, átszolgáltatta azokat a kir. ügyésznek, feljelentvén egyszersmind uszoráskodás miatt a következő pióczákat: Blau Jakab földbírtokos (!) (Deák Ferencz-utca 5. sz.), Neumark Salamon ügynök (király-utca 6. sz.), Fuchs Gyula ékszerész (külső dób-utca 27), Rosenberg Lajos ügynök (vadász utca 30. sz.) és Fuchs Dávid ügynök (Andrássy-ut 76. sz.) Ime a jeles mákvirágok névsora és adresze, kik halálba kergettek Sullay Edet s ki tudja még hány derek tisztviselőt kergettek nyomorba vagy még ennél tovább: halálba. Az öngyilkos levele egyszerre öt pióczáról rántotta le a leplet. Hírüket se hallottuk, de meglehet, hogy becsületes ember számba mentek eddig, talán „köztisztviselőnek“ is örvendettek, az egyik a dób-utczában a másik a király-utczában, a harmadik meg egyebütt. Pedig mit tettek, milyen kegyetlen, lelketlen módon kergettek halálba egy embert.

Ha ennél többet nem vétkeztek, megérlik, hogy kilöccsenek a társadalom kebeleiből, pedig nem gondoljuk, hogy ezek a zsidó atyafiak ezzel az egy emberrel eddig beérték volna! A hátrahagyott levél részletesen ismerteti a pióczák manipulációit. Fuchs például ha áldozata pénzre szorult, akkor csak igen csekély pénzt adott neki, és a többi ékszerekben adta, azok értékét többszörösen számítva és fedezetül természetesen váltót vett tőle egy nyilatkozattal, melyben Sullaynak ki kellett jelenteni, hogy tartozása ékszervásárlásból merült fel.

A többi három uszorás rendszeren egy egy nagyobb összegről szóló váltót vett át Sullaytól, de az összegeknek csak felét adták át neki és azt is 50, 20 sőt 1 frtos részletekben, hosszú huza-vona után, mindenkor beleszámítva a kamatok kamatait és az eljárás költségeit úgy, hogy végre is csak a váltóösszeg negyed- vagy épen ötöd részét kapta meg az áldozat míg a lejáratkor újabb váltót eskartak ki tőle a legnagyobb preszióval, beleszámítva a váltóba az óriási kamatokat és az eljárás költségeket.

összeget jövedelmez egy fülíg adósságba merült orr-szágának a burnot-fogyasztás.

Bizony dicsérheted a praktikus német sógorekat, kik pár év előtt Bécsben nemzetközi orrkiallítást rendeztek, s a legöblösebb orru cseh burgert szép díjjal jutalmazták meg. Es méginkább dicsérheted nemzeti kormányodat mely a benne bizakodó nép-égnek, teusőbb ökonomiai okokból, évről évre nagyobb orrokat osztogat. Mégis legeniálisabban cselekvének a francziák, ha igaz, mit híres Bernát Gázsink jegyzett föl róluk, hogy t. i. több éven át a párisi invalid-kaszárnyában statusköltségen ápoltak egy orrot, mely I. Napoleon muszkaországi hadjáratokor egy közkatonából maradt meg, kit a kegyetlen kozákok összeapítottak. Nyilván úgy tekinthették azt, mint jelképét azon rettenetes orrnak, melyet akkor a muszkák-tól egész Franciaország kapott

Csak egy hibája van az orrnak (de hát mi van hiba nélkül?): akadályozza a kommunista elvek társadalmi foganatosítását, mert ledönthetetlen válaszfalat emel ur és szegény, tót és magyar, zsidó és keresztény közt: lévén mindenik osztálynak különböző sajtáságos orra. De nem csoda, mikor magában az orrban is van közfal, mely a szimatoló üregeket gyakran két egyenlőtlen részre osztja, hogy egyik jobban szuperál, mint a másik. Méltán kívánt e közfalra áldást a nagydai cigánydadé, valahányszor kedves oldalbordájával összeszóllalkozott, mondván: „Hogy a mandoki f... hambaham azs orrodubál a közsfalát!“

A mit kultur szempontból azért említek itt, hogy főfelhivatalos lapunknak, a derek „Nemzet“-nek egygyel több okot szolgáltatassak a cigányok civilizációjának dicsőítésére, mint a kik szerinte, már is utánzandó példáját adják: mikép elhetne meg a nemzet (már hogy a magyar) keresztelés, esketés, temetés, meg több ilyen papi ostobaság nélkül... Igaz a!

Epen oly igaz, mint az, hogy orra nélkül is

TÁRCZA.

Az orr.

Beszélni, társalogni orrból, orr-hangon — az könnyen megy; nem szükséges, hogy született francia, vagy született fertálmágnás légy: elég, ha az időjárás változatai szerint olykor felesapsz a kisebb proféták közé Náthannak, vagy Jónáthannak. De írni az orrnak mivoltáról és fontosságáról; bemutatni őt, és pedig új oldalról egy kisded tálcán, mikor már híres külföldi humoristák annyi szakértő könyvet adtak ki róla; és ami fő: írni e már elkoptatott jószágról úgy, hogy az olvasó legalább harmadfelet tüsszentsen tőle, s te azt neki uri tisztességtudással kedves egészségére kívánhasd —: hej! már ehez igazán vakmerőség kell.

Nem is mernék belefogni, ha történetesen névrokonságban nem volnék az erő földalatti királyával, a tormával

De hát így csak neked megyek biz én kedves elkoptatott orr! Neked megyek igen, ah, de ne félj: nem oly gorombán, mint a borbélylegény az enyémnek szokott. Gyöngéd leszek; csak tollam pelybével csiklandozlak meg, mert jól ismerlek, hogy te vagy a bőséges humor eredeti ősfészke, aki példás hegmatikus természetnedél fogva még csak boszankodni sem fogsz ezen ártatlan czírogatás miatt

Már hogy az orr (gunynéven: fitos, disznó néven: orrmány, disznó néven: orrja) egyik legfőbb s leghegyesebb orr-ganumunk, ezt még az is tudja, ki éppenséggel nem lát tovább az orránál. Annál szebb aztán tőle, hogy hegyes paripa letére is igen könnyen lekonyul és birka-türellemmel viseli magán a tudósok nyergét, a szemüveget, melyen pedig most elég gyakran az ostobaság lovagol.

T. olvasóinkhoz!

Annak idejében tudtuk az okot, mely a „Népjognak“ szünetelését elkerülhetetlenné tette, jeleztük azt is, hogy lapunk október elsején — s azontul — pontosan meg fog jelenni. Ime, mai számunk megkezdte ígértünk beváltását. Tisztelettel s bizalommal kérjük azért t előfizetőinket, hogy pártfogásukat tőlünk meg ne vonják, és amennyiben előfizetésük lejárt, azt megújítani, a h á t r á l é k o k a t beküldeni, különösen pedig lapunkat barátai s ismerőseik körében terjeszteni méltóztatassanak.

H I R E K.

— **Kemény Gábor báró** nincs többé a miniszterek sorában. A közlekedésügyi minisztérium átváltása idején maradt s ideiglenesen **Orczy báró** gondnoksága alá helyeztetett; ugylátszik egy kis válságocska-fele adja magát elő a bársonyszékek sorában. Különben **Tisza Kálmán** tudott volna azonnal más személyt **Kemény Gábor** helyébe miniszternek megtenni. Vannak elegendő a mamelukok közt, egy hívásra kétszázán is jelentkeznek! Különben **Kemény báróval** járjon a szerencse és boldogság angyala a jövőben **Ajánácskón**, a hol állandóan tartózkodni kíván.

A kolera. Lapunk július 2-án kiadott számában irtunk volt egy vezércikket a f e k e t e h a l á l r ó l. Már akkor mondtuk, hogy „bőles előrelátással távol tarthatjuk portánktól“. Amde a hatóságok nem intézkedtek, s a helyett, hogy a tisztaság és rend érdekében eljárak volna, hagytak mindent a maga köznapi piszokjában. Erre aztán beköszöntött hozzánk is a kolera, s nemcsak Budapesten szedi áldozatait, hanem a vidéken is; így különösen Győrben lépett fel nagy erővel. A fővárosban szept hó 12 óta e hó végéig megbetegült 501, meghalt 163 egyén.

— **A szegénység Erdélyben.** A míg Pest megye éhínségéről már hetek óta következetesen terjesztik a lapokban a híreket, azalatt más megyék is érzik az ideai siralmas állapotokat. Különösen Erdélyben, a hol már tavaly sem volt dús aratás, a marhát pedig a nép nem bírja tartani, mert kevés a takarmány; eladni sem tudja, mert nincs ára. Példáék rá a most lefolyt orsz vásárok. Nagy Szebenből írják hogy a gabona és marhának annyira nincs ára, hogy pl. egy tehenet, a melyet gazdája tavaly vásárolt D-Szerdahelyen 90 frtéért, az idén borjuval együtt 29 frtéért adta el! — Ez is éhínségre vezet.

— **Mi fáj a horvátoknak?** Horvát testvéreinknek ugyan csak jól mehet a dolguk, mert a más bajával kezdenek törődni. Az fáj nekik legujabban, hogy a szegény Oroszországot mi magyarok nem valami nagyon szeretjük, s a zágrábi „Obzor“ elég impertinens megbotránykodik azon, hogy a budapesti orosz konzul ablakai alatt kia-

megéllhet az ember; csak hogy a szobrász, az arczképfestő, vagy a kinek egy szippantatayi aethetikája van, bajosan fogja szépnek találni az orrtalan embert, mert az orr a szépségről szóló cikk kezdőbetűje, — ugymond egy néhai magyar kritikus.

Lám, az Énekek Énekének misztikus vélegénye is magasztalja kedvese orrát: „A te orrod mint a Libanon tornya, mely Damaskus felé néz!“

Tény, hogy arczunk bármely részén nem oly feltűnő a természet moztosága, mint az orron. Olyan ő az arczon, mint az elűjáró az életben: minden legkisebb hibája nagyitva látszik. Legyen csak pisze az orrod, vagy álljon tulságosan fölfelé, hogy likaiba lássanak; azonnal rád fogják, hogy nem vagy becsületes ember.

Hogy mily monstrum az ember orr nélkül, elegendő látja Európa azon szerencsétlen hadi foglyokon, kiket a szabadság és humanizmus szent (!) háborúiban, csupa emberszeretéből megortalanitanak. Ez persze nem oly barbarizmus, mint a minót multkor a topolyai paraszt elkövetett, ki leharapta a felesége orrát, hogy senki bele ne szerethessen. Pedig hát ő is kétségkívül szeretetből tette a leharapást s volt is a felesége orrához annyi joga, mint egy nőten gvallérnak a savanyított ugorkához.

Mi furrott fült óvilágiak szánakozva nevetjük az újvilági indiát és az afrikai néget, ki orra hegyébe ékszerű karikat húz; pedig nem arra mutat-e az, hogy e vadak eredetibb fogalommal bírnak az orr méltóságáról mint azok, kik füleiket tisztelik meg az aranykarikával? Hisz ez balgatag német szokás, ismeretes levén, hogy a német a fület nevezi ohrrnak.

Véleményem szerint sokkal czélszerűbb lenne minden honpolgár orrába karikat húzni. Ha e karikákat valami telegraf-szerkezet által összekötnek s a csomózat végét a kormányelnök kezébe adnak, mint gyeplőszárat; a legpompásabban lehetne az

báló ifjakat csak 10—30 frt bírsággal büntették. Az újvidéki „Zasztava“ hűségesen kontrázik neki s egy cikket ír, melyből az tűnik ki, hogy egy kis gyöngye föbelővést sem sokallana büntetésül a szegény magyar fiuknak. Nevetéssel kell elűtni a két újság arczatlanságát, pedig ez a nyílt kaczerkodás hazánk legfélelmezőbb ellenségével s a vele való együttérzés ily leplezetlen hirdetése megérdemelne, hogy erre az egy esetre kivételképen visszaállítsák a botbüntetést.

— **A legnagyobb baj.** Azt hinné az ember, hogy a főváros atyáinak ez idő szerint legnagyobb gondjuk a polgárság életének és egészségének megóvása. Még annak is akadhatna hívője, hogy a tanácsnak abban fő a feje, miként létesítse mihamarabb a végleges vízművet, miként szervezze a közlekedés és köztisztaság ügyét vagy honnan fedezze a jövő évre előirányzott 246,000 forint deficitet. Pedig dehogy! Sokkal nagyobb bajban van a város! Nincs neki hiteles czimere! Ne tessék nevetni! A dolog komoly. A tanács a primásnak adandó pásztorbotra a főváros czimerét is ki szeretné vésetni s ime kislit, hogy széles Budapesten nem tudja senki, milyen is hát az a czimer! Levéltárak átkutatása, hivatalok felforgatása nem tudott egy hiteles példányt napfényre hozni! Nosza tartottak hát gyűléseket s nagynehezen kislitotték, hogy legjobb lesz a dolgot valami okos emberre bízni, aki majd tanulmányozni fogja a leéltárakat (tesz talán külföldi tanulmányutat is mert anélkül nem megy) és azután hitelesen megszerkeszti Magyarország fővárosának czimerét! De nyomban elhatározták azt is, hogy ebből azután veretnek, festetnek vagy 200 esztendőre valót, hogy az akkori történelmi kiállítás falragaszát már hiteles czimerral láthassák el! Oh boldog város, a melynek olyan kevés a baja, hogy még ilyen ügyekre is bőséggel telik az időből és — még valamiből!

— **A hol se zsidót se cigányt nem ösmernek.** Besztercze-Naszód megye főispánja, a közigazgatási bizottság nevében rendeletet adott ki a közsegeknek a népoktatásról szóló statisztikai évi jelentés pontos elkészítése iránt. Általános érdekre számíthatnak a rendelet következő meghagyásai: „Mint hogy hazánk törvényei sem zsidó, sem cigány nemzetiséget nem ösmernek s ezek tehát nem is léteznek, emélfogva az illetők nem, ily nemzetiségűeknek tüntetendők ki, hanem a zsidókn l a „vallás“ rovatba vezetendő be, minthogy az államban politikai létjogosultságukat csakis magyar állampolgárságuk alapítja meg, ez okból magyarokul veendőek fel, kivéve, ha idegenek. A cigány-fajhoz tartozók sem cigányokul irandók össze, hanem szorosan vallásuk és anyanyelvük szerint sorolandók fel és pedig az utóbbit illetőleg aként, a mint az utasításban megjelölt három nyelv valamelyikéhez legközelebb állanak.“

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház szintugy mint a főrendiház mult hó 18-án megkezdették munkálkodásukat de míg az utóbbi nem jutott az alakulási formáságoknál tovább, addig a képviselőház, megalakulása

igavonó népséget jobbra balra, fuziósan ringatni. Oszk! így legalább minden adófizető polgár közvetlenül, önmagán érezhetné: jól tartják-e ott fenn a kormány-gyeplőt?

Legfőbb előny lenne pedig hogy krízis idején vajmi könnyen akadna ember a miniszterelnöki szék betöltésére! Mert hát akkor elég lenne a nyugtalanok és konzervatív rugásokra hajlandó ellenzék megfektezni azon egyszerű kijelentéssel, hogy: „Karikat vetek orrodba és zabolát ajkaidra!“

E fenyegetést, mint Izaiás próféta jóvendőleiben (39. 27) olvassuk, a gőgös szir királyhoz, Szennakeribhez intézte az Ur. Vajha így vetne karikat a most henezegő Szennakerib, az éjszaki jegesmedve orrába is ki oly gyöngéden nyujtogatja felénk karmait! Hadd tánczolna kissé az igazság nótáján!

Hm! hogy téved az ember a száraz politika mezejére, ha egyszer az orra után megy. De hát ki ne menne? Hiszen az orr a haladás születt zászlovívője, orr-i flammja, még pedig az egyedül boldogító vörös republikánus haladáse, mert színe többnyire vörös, főleg választások idején, mikor borba, azaz hogy választóvízbe mártogatattódik. Épen mint a lud orra... a hideg víztől.

Szerencse azonban, hogy vannak kivételes esetek, mikor nem oda jut az ember, hová az orra mutat. Máskep, kik orrukat magasan hordják, mintha a gönczölszekeret akarnák feltisztítani, igen könnyen az égi hazába költöznek. A mit pedig maguk sem ohajtanak, mert egy hazával is megelegszenek, levén ők nem költözködő jó madarak... Különben nem ismerem őket, mert az orr-nithológiát még csak ezután szándékozom tüzetesebben tanulmányozni.

Mon Dieu! Hogy is lehet az ember kedély, s hogy is fejezheti ki e kevelységet orra által, mikor azt is azért adad neki, hogy alázatosságot tanuljon! Vagy nem különb orra van-e az elefántnak a rhinocerosznak, a vizslának, a pólyának,

után azonnal a legkomolyabb teendőkhöz látott.

Irányi Dániel, Horváth Boldizsár, később gr. Apponyi Albert és Szilágyi Dezső kérdést intéztek a kormányelnökhöz a bolgár események iránt; a válasz nem soká késétt, s fontosságánál fogva szükségesnek tartjuk a szószertint közölni, a mint következik:

Egyéni nézetem gyanánt kimondottam, mikor először volt alkalmam 1868-ban a keleti kérdésben nyilatkozni, hogy tekintettel a következő eseményekre, ha ott változásoknak kell történniök, érdekünk az, hogy az ott élő népek egyéniségüknek megfelelő független államokká fejlődjenek s a közös külügyi hivatalai együtt a t tartom, hogy ez felel meg legjobban a monarchia érdekeinek ma is, és hogy mellőzve minden növekedési vagy hódítási törekvést, a monarchia egész befolyása ezen államok önálló kifejlésének előmozdítására és arra kell, hogy irányoztassák, hogy ott egyetlen idegen hatalom se állapítson meg a szerződések szerint nem létező protektorátust és ne gyakorolhasson állandó befolyást.

A külállamokhoz való szövetségi viszonyainkban semmi változás be nem következett, és így ugy állanak fenn azok változatlanul, a mint azokat a közös külügyminiszter a delegációkban jellemezte.

Németországgal ma is a régi alapon állunk, és épen ezért nem szabad kételkednünk abban, hogy figyelembe véve egymás létérdekeit, együtt meg fogjuk óvni tudni azokat a nélkül, hogy az általános béke veszélyeztetnék.

Magunk részéről a berlini békeokmányt, daczára annak, hogy egyes esetekben, melyek között legkövetkezményterhesebb az volt, a mi egy évvel ezelőtt Kelet Ruméliában történt, megsértetett, érvényben levőnek és fentartandónak tekintjük és nem is közölt velünk egyetlen más hatalom sem ezzel ellentétes álláspontot.

Külügyi hivatalunk határozottan fentartja azon ismételtén kifejezett nézetét is, hogy a fennálló szerződések szerint, az esetben, ha Törökország a számára fentartott joggal élni nem akar, a Balkán-félszigeten senki másnak nincs joga egyoldalú fegyveres beavatkozáshoz vagy protektorátus létrehozásához. És hogy egyáltalán a Balkán-félszigeten minden változás az államjogi vagy a hatalmi viszonyokban csak a berlini szerződést aláírt hatalmak beleegyezésével történhetik.

Ezek általános körvonalai törekvésünknek, melynek sikerét mi egyetértve a többi hatalmakkal a béke megzavarása nélkül elérni óhajtjuk és reméljük. Ezen cél elérését időelőtti nyilatkozatokkal és nagyhangú szavakkal veszélyeztetni nem fogjuk; ezen cél felé a kritikus időkben kétszeresen szükséges nyugalommal és mérséklettel, egyuttal azonban egész komolysággal és határozott sággal törekedni fogunk.

Kérem, méltóztatassanak ezen válaszat tudomásul venni. (Hosszan tartó helyeslés jobb felől.)

Érdekes, miként e választ Tisza Kálmán pártjával sem közölte előzetesen, hanem követelte, hogy vakon elégedjenek meg azzal a mit ő mondani fog; meg is elégedtek! daczára azon nagy-szabású beszédeknek, melyekkel az interpellálók megtámadták.

sőt még a szunyognak is, mint neki? Hány büszke halandónak lehetne laposra fricskázni az orrát azon drasztikum argumentummal, melyet a 60-as években Sáros Gyula költő dobott oda egy Bach-érmelmű potentátnak, irván:

— — — — — úgy meghetvenkedik,
— — — — — pedig:
Csak egy kettő száma az orra lyukának,
Mint a szegény ember közös malaczkának!“

„Nem kétem — mondja Rousseau — hogy a mi gyermekeink szagló érzékét ép úgy lehetne kifejleszteni mint a kopóké; de be nem látom: micsoda hasznát vehetnek e tulfinomított arczoknak.“ Már pedig azt nem nehéz belátni: hát azt, hogy hamarosan észrevennők a köztünk egyre szaporodó sok vadat s talán nem lőnénk annyi bakot...

Vannak rigoristák, kik szerint az orr inkább viszi az embert bünre, mint érelyre, különösen mikor ugy terjed a parfümös civilizáció, mint most.

Az a verduzzasztó buja illat — mondják — mely a fővárosi utcák léghuzamaiban pipereboliból, toillet-kereskedésből és női ruhák redőiből árad szét, s orrodát kéjben fűrésztli: mily sok virágát hervaszthatta már el a szűz érelynek, az ifju ártatlanságnak! Mennyivel több hódítást és bódítást visz vegbe az „uri“ aróma, mint a csaták puskapora!

Elfogult nézet. Mert először: az a hódítás mégis csak hódítás; másodsor: az a bódítás — kijózanítás. Hiszen a ki az arómától megbódul, az nem sziveli többé a tönjén-füstöt; és a szemétdombon sem lesz oly ultramontán, mint az öreg Job volt: ki így sóhajtott: „Isten lehelete az én orromban!“

Szóval minden bigotteriából kijózanodik, kistisztul az esze is, az orra is. Orrába száll az esze, eszébe az orra. S hova kell több?

Kérdést intézett még Komjáthy Béla is maga a miniszterelnökhöz azon esetről indulva ki hogy a katonai becsületbírótság egy polgári állású s foglalkozású tartalékos katonatisztet — Herbert János pécsvárosi aljegyzőt — maga elé idézett s elítélte, mely eljárást még inkább megrovandóvá teszi az, hogy a nevezett ur csak kötelességét teljesítette, midőn erélyesen visszautasította a közös hadsereg egyik tagjának a magyar nemzet elleni piszkolódásait: sokan nagyon erősnek tartják Komjáthynek ez alkalommal használt kifejezéseit, mi e jelzést nem tartjuk helyesnek, hanem azt mondjuk hogy férfias volt.

Most tárgyalja a képviselőház az Ausztriával kötendő közgazdasági egyezséget tárgyazó javaslatot — Az ellenzéki szónokok fényes sora napnál világosabban bizonyítja ennek káros voltát, de azért ne kétkedjen senki, hogy az megkötötték, mert Bécsben úgy akarják, ez ellen pedig Tiszának nincs semmi akaratja, mamelukjainak pedig még annyi sin s.

VIDÉK.

Somogyból.

Szeptember hóban.

Készülnek Hontvármegyét csinálni Somogyunkból, legalább az a híre, hogy azért lesz nálunk főispánváltás, mert a kormány rendet akar csinálni. Beavatottak bizonyosra veszik, hogy az új főispán — ki nem lenne más, mint Tallián Béla a torontáli alispán — érvényesíteni fogja a kormány szándékait Somogyban.

Mi, a kik itt lakunk, igen jól tudjuk, hogy a kormány szándékai a megye intéző köreiből eddig sem találtak valami nagy ellentállásra, hát úgy ment bizony itt minden, a hogy a kormány akarta, kivéve a képviselőválasztásokat, itt már nem értettük el a tréfát, ha tehát az új főispán tevékenységét úgy hirdetik, hogy rendet csinálni jó, ezt nem érthetjük másként, minthogy megkísérelje majd a kormány szándékait a képviselőválasztásnál érvényesíteni. Hogy sikerül-e neki, az oly kérdés, melyre a ki megyénket ismeri, bátran nemmel felelhet. Ma Somogy megyét 7 ellenzéki s egy kormánypárti képviselő képviseli az országgyűlésen, de a hangulat olyan, hogy ez az egy kormánypárti, a ki pedig nem más, mint a földmívelési miniszter, sem számíthat többé megválasztására; és ennek ő kegyelmessége bizony maga nagy oka, oly nagyot ígért, vagy ígértek nevében, miként azt megtartani tehetségében sem állott, azután pedig annyira megtaksálta önmagát egyik hívének juttatott bizonyos haszonbéri szerződéssel, hogy nem lehet többé módjában eleget tenni azon kívánatoknak, melyek csak bár újból felleptetését is kisérni fogják, ezen pedig semmiféle főispán sem segít, legkevesebbet segítene pedig az erőszak.

Voltak idők nem egyszer már, midőn Somogyban ily eszközökhöz folyamodtak, a kik nem félnek a régi iratok porától, könnyen megolvashatják, mi lett az eredmény. Most se lesz más, a kormány majd csak azt veszi észre, hogy még az a Jankovich, ki hagyott menni mindent a maga útján, — mert ezt vetik szemére — kivitt majd mindent, a mit akart s vezetése alatt Somogy megye — kivéve mindig a képviselőválasztásokat — bizony nem sok galibát csinált a kormány, addig annak a „rendet csináló“ Talliánnak daczára, csak úgy megválasztják a „balpárti“ képviselőket, mint eddig, a megyegyűlések pedig készítik egyik kedves dolgot a másik után, s törlik a borsot, hogy Tisza Kálmánt minél inkább megprűszentesessék, no hogy a „kedves egészségére vájék“ sem lesz valami barátságos, az is bizonyos.

Akárhogy legyen különben, úgy hiszem nyugodtan várhatjuk a „szörnyű szelet“, mert Somogy megye birtokos osztálya valamint egy volt abban, hogy támo, assa a megye élen állókat, úgy bizonyára egy lesz abban is, hogy a „rendesinálók“ rendre tanítsa. Azután az „új korszak“ bizonyára mozgalmas is lesz, s ki tudja, mire jó az a mai világban, midőn már mindenre nézve tarthatatlanná kezd válni a jelen. Közeledik hozzánk: a filloxera is, már a szomszédos Tolnamegyében pusztit Kolerának ugyan még nincs, de várjuk azt is.

No, majd a farsangon elmulatjuk a gondokat, akkor raerünk, most sietünk vetni, melyet az utolsó napok esője tett csak lehetővé.

Dániel,
(aki még nem vettett az oroszianok vermébe.)

KÖZGAZDASÁG.

Vasuti tarifák

Valósult a hír, hogy a m. kir. államvasutak felemelik a tarifákat; s ez olyan tény, mely nem csak állami vasutaink válságos helyzetét jelzi, hanem egyszersmind azt is bizonyítja hogy még

irányadó körünk sincsenek tisztában a vasutak tulajdonképeni rendeltetése iránt.

Ha a vasutak nem egyebek, mint olyan pénztöke-befektetések, melyeknek az állampolgárok rovására s egyéb forgalmi eszközök kárán mennél több kamatot és osztaleket kell hozniok: akkor csak természetes, hogy mindenféleképpen mesterkednek az ilyen vállalatból mennél több pénzt csinálni.

Mig az erkölcsstelen s többé fenn nem tartható államadósság-csinálás mostani rendszere érvényben marad s az államkötvények kamatigérétekkel lesznek összekötve: mindaddig nem következtetik be gazdasági életünk határozott javulása.

Mi jól tudjuk, hogy az állam 4—500 milliónyi adósságot csinált, hogy a vasutak birtokába jussan; de a laikus is belátja, hogy ha ezeket a vasutakat kapitalisztikus elvek szerint akarnák értékesíteni, hogy akkor soha sem fognak velök boldogulni. Az önköltséget kiteremtteni s azonfelül még a spekuláció alapján megállapított, a valódi értéknek meg nem felelő vételár magas kamatait elérni: oly feladat, melyet sem Tolnay, sem Lukács nem oldhat meg soha sem!

A modern gazdálkodási és pénzrendszert elfogadni, s államvasutaink felemelt tarifáit mégis gáncsolni s kifogásolni — — előttünk legalább — megfoghatatlan; mert ez annyi volna, mint az erkölcsstelen pénztöke egyeduralmát tagadni s a mostani gazdálkodási rendszer alapjait megintgatni.

Hogy a tarifák felemelése a közönség újabb megterhelésével, amugy is csekély kereskedésünk s forgalmunk károsításával történik: az csak természetes következmény.

Az utazó és szállító közönségre nézve nagyon mindegy: a magánvállalkozó zsarolja-e, vagy a vállalkozó állam. Igy nem is lett volna szükséges, hogy a vasutakat annyira államosítsák. Az ördögöt úgy sem lehet Belzebubbal kiűzni.

A vasutak mindaddig nem lesznek az általános népjólét tényezői, míg az országos vagy közutak módjára nem bocsátatnak a nagy közönség rendelkezésére.

Az országos utakat is az ország tartja fenn, s ha magánember tart fenn közlekedési utat, úgy az állam némi kárpótlásról, közmunka, mérsekelt utivám engedélyezéséről is gondoskodik.

Miért ne tehetné az állam, a polgárok egyeteme ugyanazt a vasutakkal is?!

A vasutak építése első sorban az államot illeti; a reájok költendő összeg ne aggaszson senkit. Magyarország még mindig egész Európa leggazdagabb országa; nálunk van élelmi szer, van ruhára való bővében, van vesztéglő munkaerő quantum satis, — s van értelmiség, mely képes a két említett tényező bölcs felhasználásával hazánkban akár a régi kor esodaépítményeit megalkotni.

A mostani pénzgazdálkodás rendszere koldusbotra juttatja hazánkat, s lehetlenné tesz minden vállalkozást.

Nem a pénzrongy, nem az állami nyomdából kikerült ugynevezett értékpapír képez tőkét, hanem egyedül az töke, a mit az egyesült értelmiségi és fizikai munka előlított. A papírpénz csak forgalmi csak csere-eszköz. A kamatigérétekkel összekötött állampapírnak még létjoga sincs, mert az államnak elég más módja is van magán segíteni, anélkül, hogy az adófizetők véres verejtékével könnyelműen gazdálkodjék.

Építsen az állam más, az eddigittől elűtő gazdálkodási rendszer alapján vasutakat; s ha a mágnásoknak enged is vasutépítést, adjon mégis némi biztosítékot szigorú ellenőrzés mellett; a fokozott adózási képesség, a sürűbb közlekedés, a virágzóbb üzlet könnyen helyreépítjék a látszólagos veszteséget, kivált ha adórendszerünk is okosabb alapra lesz fektetve.

A gyümölcsöző, állami befektetéseknek ezután egészen más értelmet kellend adnunk. Akkor majd nem kell megijednünk, ha az állami vasutak akár olyan mérleggel záródnak le, mint az utóbbi időkben.

A katonai költség is sokkal improduktivebb kiadás mint akármely más állami kiadás; de azért mégis a nyakunkon van az óriási teher. Csak a vasutakra sajnálnók a szükséges kiadásokat? Ami

a tenger a partvidékekre nevezve, az a vasut a száraz földön, vagy annak kellene legalább lenni a száraz földön!?

Eddig ugyis csak a gazdag vidékek láttattak el vasutakkal is, ezután majd a szegény székely s más félreesőnek tekintett vidékeknek is kellend vasutakat épitenünk!

A vasutakat nem építjük többé az üzérkedőknek, a pénzembereknek, hanem önnömagunknak, mert az ember nem azért van e földön, hogy pénzt gyűjtson, s agyonkonkurrálja társát. Az embernek magasabb rendeltetése is van!

A vasuti tarifák emelését, mint kóros gazdasági állapotaink egyik szimptomáját, s mint hatás nélküli kiegészítő módozatot őszintén sajnáljuk!

Budapesti tőzsde.

Érték-tőzsde.

— szeptember 29-én.

Lapunk zártakor jegyezték a következő árat:

Magyar aranyjár. 4%.	105.80
" papírráradék	93.40
Osztrák hitelrészvény	276.80
Magyar hitelbank	285.70
Jeizálogbank	137.—
Magyar földhitelintézeti zálog level 4 1/2 %	99.—
Osztrák-magyar bank zálog level 4 1/2 %	101.50
Cs. kir. kör. arany	5.91
20 frankos arany	9.96
Német márka	61.40

Gabona-tőzsde

Lapunk zártakor jegyezték:

Buza, bántási	76—81 kg.	8.55—9
" tiszavidéki	76—81 "	8.55—9.—
" pestvidéki	76—81 "	8.50—8.95
" fejérmegyei	76—81 "	8.55—9.—
" bácskai	76—81 "	8.60—9.10
" északmagyarországi	76—81 "	8.45—8.90
rozs	70—72 "	6.35—6.55
árpa takarmány	60—63 "	6.50—6.65
" égetni való	62—64 "	7.05—8.35
" sörfőzdei	64—66 "	8.50—10.
zab	39—41 "	6.20—6.40
tengeri ó bántási	75 "	6.05—6.10
" másnemű	73 "	6.—6.05
köles	—	—
káposzta repoze	— kg.	9.50—10.
repoze, új	— "	8.50—9.50

Marhavásár.

Pozsony, szept. 27-ikén. A mai szarvasmarhavásárra 1248 drb hizott marhát hajtottak föl, köztük 1023 drb magyar ökröt, 203 drb német ökröt, 2 drb magyar tehenet, 10 drb német tehenet, 5 drb magyar bikát, 5 drb német bikát, — drb bivalyt. Élénk irányzat mellett a következő árak jegyeztettek: magyar ökör 51—60.— frt, német ökör 52—60 frt.

Bécs, szeptember 28-ikén. Felhajtott 2560 darab, még pedig 852 magyar, 1265 lengyel és 448 német faj. Az üzlet lefolyása nehézkes volt. Az árak egyes esetekben 50 krtól 1 frtig emelkedtek. Fizettek: magyar ökör 50—58 frt, galicziai 49—56, német 50—60 frt.

Sertés-üzlet.

Budapesti sertésvásár. (A kőbányai sertéskereskedelmi-csarnok jelentése.) Szept. 5-én. Az üzlet változatlan. Magyar urasági öreg, nehéz 39.—40.—. Magyar urasági fiatal, nehéz 43.—44.50. közép 44.50—45.50. könnyű 45.—46.—. Szedett nehéz 41.—42.—, közép 43.—44.—, könnyű 44.—45.—. Szerbiai nehéz 41.—42.—, közép 42.—43.—, könnyű 42.50—43.50. Romániai könnyű 43.—.

Bécsi sertésvásár, szept. 26-án. Felhajtott összesen 7650 darab, még pedig 1950 nehéz bakonyi, 2480 silányabb, 3220 süldő. Fizettek: nehéz bakonyi 39—41.50, silányabb 35—37, süldő 38—44, szalonna 42—43, disznózsír 45—46 frt. Mind 100 kiló.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.